

El contingut del llibre ignora part de l'evolució històrica del barri i moltes veus significatives. D'una banda, tant a la introducció com en el recull de testimonis, s'ignora la història dels anys vuitanta i noranta, aquells marcats per la crisi del tèxtil, pels fills dels nouvinguts durant els anys cinquanta i seixanta i per la cultura de resistència juvenil d'aquests anys. D'altra banda, l'organització del llibre menysté la història dels processos migratoris del final del segle xx i principi del XXI, que marquen profundament la història de la ciutat. El llibre recull àmpliament el problemes, les percepcions i les històries personals de les persones que van arribar i construir el barri als anys cinquanta i, en canvi, ignora gairebé per complet les històries de com van arribar les persones del Marroc, de l'Equador i d'altres indrets, quines han estat i són les seves dificultats, etc. El capítol "Nous terrassencs i terrassenques" conté molts més testimonis de la percepció que hi ha de la immigració que no la veu d'aquests nouvinguts.

Molt lluny de la recerca històrica, sociològica i/o antropològica, ens trobem davant d'un recull superficial de testimonis del barri de la Maurina per a fer conèixer i difondre el Pla de barris. Un recull de testimonis en què no queda clar fins a quin punt és una mostra real o només ho és dels agents formals i actius en el barri. Una oportunitat, crec, desaproveitada, d'establir vincles, compartir històries, construir coneixement i pensar una història del barri de la Maurina.

Òscar Monterde i Mateo

LÓPEZ I MONSÒ, Roser. **L'ofici de les cosidores d'errades a Terrassa.** Terrassa: Ajuntament de Terrassa. Regidoria de Polítiques de Gènere, 2009 (I Beca de Recerca Maria Verger). 26 pàgines.

D'uns anys ençà comença a ser estudiada la història de les dones a la ciutat de Terrassa i s'amplia així la memòria històrica que tenim de la ciutat. Roser López, guanyadora de la primera Beca de Recerca Maria Verger, realitza un gran treball prospectiu que amplia la mirada al fenomen social industrial des de 1940 fins a la fi del segle xx a Terrassa. La recerca és feta des d'una perspectiva de gènere molt marcada, que aporta dades noves i aprofundeix en l'anàlisi de la realitat social, laboral i cultural de les dones terrassenques, concretament les que treballaven a corregir les errades de les màquines del procés tèxtil.

A través de la relació que hi ha entre el gènere i el treball, veiem que les diversitats generen unes constants desigualtats al llarg de la història so-

cial de la ciutat. Aquesta aportació a la memòria d'una ciutat, dotada aquesta d'un gran patrimoni industrial i que en un temps va forjar la seva fama i creixement amb la qualitat dels seus draps, és fer justícia a unes artesanes que van tenir molt a veure amb aquesta fama i aquest creixement. En unes pàgines ben documentades i ben il·lustrades, veiem com es desgrana tot el recorregut per aquest fenomen laboral femení, des de l'aprenentatge formal i informal, passant per la separació espacial de la resta d'obrers a la fàbrica, fins al treball tèxtil domèstic. En aquesta activitat laboral artesana, i millor qualificada que les altres feines femenines a les fàbriques, veiem que hi existeix un vessant formal i un altre d'informal, com passava a molts dels àmbits de la resta del fenomen industrial egarenc.

També vull destacar que l'anàlisi d'aquest ofici ens provoca una reflexió històrica sobre el canvi industrial que va anar patint Terrassa després dels anys 40 i que paulatinament va anar refredant la importància de la indústria tèxtil en el sistema productiu de la ciutat. També podem llegir com es fa una anàlisi sobre el treball tèxtil informal domèstic de Terrassa, unes feines normalment femenines que tenim a la memòria molts terrassencs i que s'han anat perdent amb el canvi de paradigma productiu que ha viscut la Terrassa postindustrial.

Aquesta investigació és un recorregut interessant i fructífer pels testimonis que encara viuen a la ciutat. Veiem que l'autora ja va publicar un primer es-

tudi sobre el tema, un article de la revista *Terme* núm. 23, i que ha ampliat la recerca i els resultats mitjançant un bon treball antropològic i utilitzant les fonts orals, tot salvant així els límits, deguts a la manca de documentació, de la recerca històrica sobre el tema. Considero que seria molt interessant continuar en aquesta trajectòria, investigar més sobre aquest tema i ampliar-lo fins on sigui possible, per tal de poder dotar la memòria històrica de la ciutat d'una perspectiva de gènere que li ha mancat i que és molt necessària.

Raül Hernández i Villasol

HERNÁNDEZ I CARDONA, Àngel Manuel. **Pàgines vacarissanes**. Vacarisses: edició de l'autor, amb la col·laboració de l'Ajuntament de Vacarisses i l'Associació Museu-Arxiu de Vacarisses, 2009. 383 pàgines.

